

Interpellation från Nackalistan till Kommunstyrelsen ordförande Mats Gerda

Vad gör kommunen för att förhindra arbetslivskriminalitet?

Nyligen presenterade Fair Play Bygg sin rapport för 2021* om arbetslivskriminalitet i byggbranschen. Rapporten är en dystert läsning. Sedan starten 2016 har Fair Play Bygg fått in över 1 500 tips om misstänkt brottslighet på byggarbetsplatser i Stockholmsområdet. Det handlar om svartarbete, skattebrott, ekobrott, människoexploatering, arbetsmiljöbrott, kreditbedrägerier och penningtvätt.

Fair play Bygg startades av Byggnads Stockholm-Gotland och Stockholms Byggmästareförening tillsammans. De såg att de hade ett gemensamt intresse. Byggnads medlemmar blev utan jobb, samtidigt som Byggmästareföreningens medlemmar utkonkurrerades av mindre nogräknade aktörer i branschen. Under 2021 inkom 440 tips om misstänkt brottslighet i byggbranschen, vilket var ett rekord. 249 ärenden lämnades över till olika myndigheter som polisen, Skatteverket, Arbetsmiljöverket och ekobrottsmyndigheten. 177 ärenden gick direkt till ekobrottsmyndigheten.

Många gånger finns det kopplingar till grovt kriminella nätverk med stora och väl dolda organisationer bakom sig. Inte sällan är organisationerna placerade i utlandet. Förutom problemet att skattemedel försvinner ut ur landet i stället för att komma tillbaka till samhället, finns risken att det leder till brister och sämre kvalitet av själva slutprodukten. Inte minst allvarligt är hur människor behandlas och utnyttjas. Människor som arbetar svart 10–12 timmar per dag och får betalt mellan 20 och 50 kr i timmen, eller inte betalt alls. Och som bor på arbetsplatsen, eller i lagerlokaler. Ett stort problem är de långa kedjorna av underentreprenörer. Exempelvis Köpenhamn har tittat på sina egna upphandlingar och sett att från led två och nedåt fuskas det från 85% av alla företag!

Samma problem med snedvriden konkurrens, penningtvätt och människohandel förekommer inom andra branscher som tex städ, transport och snöröjning. De som är beställare har ett stort ansvar att ta reda på vad det är för företag man anlitar. De som upphandlar åt det offentliga, inte minst åt kommunen, har alltså en viktig roll. Har vi koll på att våra skattepengar inte gynnar fuskande företag och städjer osund konkurrens? Vet vi om de företag som Nacka kommun anlitar inte har fuskat tidigare? Har vi koll på att de som arbetar på uppdrag av kommunen betalar en rimlig lön och skatt och erbjuder en hyfsad arbetsmiljö? Har vi koll på vilka företag som anlitas av de företag som vi upphandlar? På sikt kommer förhoppningsvis ny lagstiftning och även ny teknik som kan göra det lättare att avslöja fuskande företag. Till dess måste de som upphandlar tjänster vara vaksamma på problemen och se till att inte stödja osund konkurrens och utnyttjande av människor.

Nackalistan undrar:

- Vilka direktiv och rutiner har vi i Nacka kommun för att säkerställa att vi inte stödjer arbetslivskriminalitet och osund konkurrens när vi upphandlar tjänster inom tex bygg och anläggning, snöröjning, städning, transport m fl tjänster?
- Hur kontrollerar vi att de företag vi anlitar uppfyller de krav vi ställer?

*https://fairplaybygg.se/sv/arsrapporter/arsrapport_11

Nackalistan 2022-06-16

Kristina Granlund